

01

02

SZÍNFOLT A KANONOKSORON

ÓVODA | PÉCS

—A pécsi Káptalan utca, az egykori kanonoksor, amelybe az új óvoda ékelődik, a történelmi belváros szívében, a világörökségi ókeresztény emlékegyüttestől és a székesegyháztól karnyújtásnyira található.

— Minden oldalról múzeumok veszik körül: harminc méterre tőle a város legrégebbi műemlék épülete áll, benne a Zsolnay-gyűjteménnyel [1], egyik szomszédja a Vasarely Múzeum, a másik a múzeumigazgatóság barokk tömbje, szemben Martin Ferenc egykori lakóhelye, a műveinek otthont adó kiállítás helyszíne áll. Az év nagy részében (amikor éppen nincs világjár-vány) a mobiltelefonjaikkal fényképezgető, egymás sarkára hágó turistacsoportok uralják a terepet, nem pedig a gyerekek. Lakóház alig van a közelben. [2] Hogy kerül ide egy ovi?

— Nagyon is logikusan, hiszen a sarkon befordulva már a püspökségi intézmények jelenléte a meghatározó: a papnövelde, valamint a katolikus általános- és középiskola, amelyhez kapcsolatosan, az egykori sportpályák és a kétszintes udvar helyén létesült az új katolikus óvoda, teljessé téve az egyházi oktatási intézmények rendszerét. [3]

- 01 A főbejárat az üvegtéglából kialakított keresztmötívummal
- 02 Az alsó játszóudvar és az utcaszintű terasz együttese
- 03 Az óvoda elhelyezkedése a műemléki közegben
- 04 Az utca felől a kőkerítés fogja össze a látványt. Jobbra a Schaár-múzeum tömbje

ÉPÍTÉSZ |
Koller József, Csatai László

SZÖVEG | Getto Katalin FOTÓ | Bujnovszky Tamás

A történelmileg „agyonterhelt” környezet, a vertikálisan tagolt terep, a biztonsági, logisztikai, pedagógiai és egyéb speciális igények sokasága nagyfokú érzékenységet és komplex szemléletet követelt a tervezőktől, hiszen a város-lakó és a turista a műemléki környezet integritását, értékeinek tiszteletben tartását várja el, a gyerekek pedig fényre, levegőre, birtokba vehető térre, biztonságra, az érzelmi kapcsolódást elősegítő atmoszférára van szükségük.

— A múzeumutcán sétáló járókelő az építési terület előtt elhaladva mindenekelőtt azt érzékeli, hogy néhány lépésnyi időre felnyílik a térfal, távlatot kap a látvány, néhány pillanatra megmutatkozik a tetősíkok és kupolák plasztikája. Talán fel sem tűnik a kerítés kecses vaspálcái mögött

az utca beépítési vonalától jókora távolságra hátrahúzott, cinóberpiros kocka, hiszen a parkoló és a bejárat előtti zöldterület beiktatásával olyan pufferzóna jön létre, amely kivonja az épületet az utca közegéből, mintegy felmentve az újat az alól, hogy vizuálisan viszonyba kelljen lépnie a történetivel. A távoli háztetők és a szomszédos Schaár Erzsébet múzeum hosszan elnyúló tömbjének háttére előtt megmutatkozó vörös hasáb minden karakteres modernisége ellenére meghagyja a járókelő számára a választás lehetőségét: aki nem akar, nem vesz tudomást róla, nem több, mint egy élénk színfolt a város szövetében.

06

07

- 05 A bejárat motívum a világítóudvar növényfuttatójával
- 06 Az utcaszintű teraszok az üvegmellvédeknek köszönhetően egységes, átlátható térré kapcsolódnak össze, amely lehetővé teszi a műemléki környezet érvényesülését
- 07 Az alsó szintű játszóudvar architektúrális egységét a pergolára emlékeztető áthidalók teremtik meg

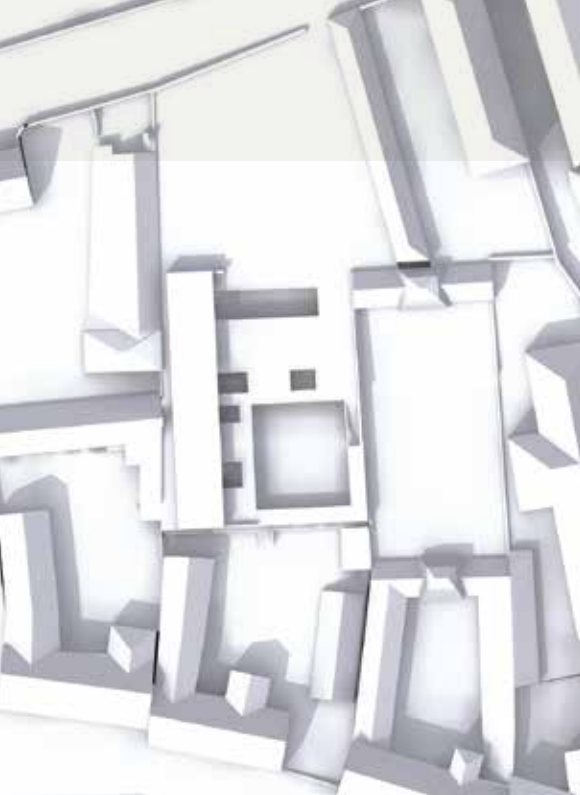
— Legalábbis addig, míg be nem lép a kapun, mert a bejárat tengelyébe fordulva már erőteljesen érvényesül a mély előtér szívóhatása, invitáló gesztusa, az előtető alátámasztására szolgáló, külpontosan elhelyezett pengefal „billegő”, építőkockára emlékeztető játékosága, és ebből a távolságból válik érzékelhetővé az üvegtéglából kirakott, jóformán csak sejthető keresztmotívum is.

— Az utcaszintről nyíló épületrész fogadóterként működik, itt van az aula és a tormaterem is. Az egyes helyiségekből nyíló teraszok járófelületei az átlátszó üvegmellvédeknek köszönhetően vizuálisan egyetlen síkká, osztatlan, nyílt térré kapcsolódnak össze. Van abban némi feszültség, ahogy az ember elképzei a gyakorlatilag láthatatlan védőkorlátok között, az alsó szint játszó- és világítóudvarainak

05

06

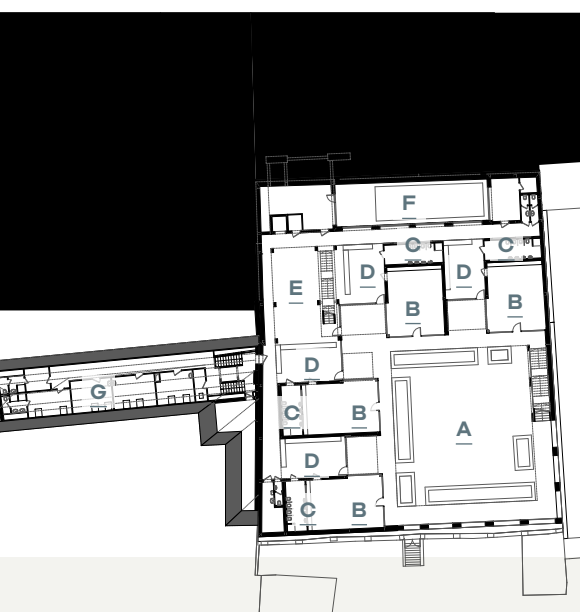
mélységei felett szaladgáló gyerekeket. Nyilván a lakótelepek zöldterületeibe integrált óvodák több nemzedéken át berögzült képe az oka, hogy villogni kezd a kis piros lámpa a szemlélő fejében, holott a változatos terepadottságokat kihasználó, vertikálisan terjeszkedő kisgyermek-létesítmények gyakorlata régóta bevett minden olyan helyen, ahol az intenzív beépítés adottságnak számít, Japánban, Kínában, többnyire zöldtetős megoldással. A feszültség nem a tényleges veszélyből ered, hanem a védelem vizuális jelének – a tömör korlátnak, mellvédnek – a hiányából. Az üvegmellvéd egyedüli alternatívája a vízszintes elemek nélküli, pálcás korlát lett volna (amelyen nem talál támaszt a felmászni akaró gyerekkéz és -láb), ez azonban optikailag

08

09

10

- A | Udvar
- B | Csoportszoba
- C | Mosdó
- D | Öltöző
- E | Aula
- F | Közöségi tér
- G | Személyzeti öltöző

- 08 Helyszínrajz virtuális maketten
- 09 Metszet
- 10 Földszinti alaprajz
- 11 Az alsó játszódudvar öntött gumi burkolatot kapott, az árnyékolásról napvitorlák és külső árnyékolók gondoskodnak
- 12 Érkezés az utcaszintű bejárat felől. Az aulából nyílik a rendezvények számára kialakított előadóterem, a lépcső a csoportszobákhoz vezet

11

zavaros hatást keltene. A gyerek az üvegen keresztül lát mindent, nincs miért felmászni rá. Nincs mit tenni, meg kell szoknunk a mélység felé rohanó ovis látványát.

12

— A száz gyerek ellátására alkalmas négy csoportszoba a zárt udvar körül helyezkedik el. Mivel a szobák csak egy oldalról kapnak megvilágítást, teljes falméretű üvegfelületekre van szükség ahhoz, hogy a fény át tudja járni a tereket, ami komoly hőtechnikai megoldásokat igényel, és a bútorozhatóságot is megnehezíti, a tisztítás-takarítás szempontjára nem is beszélve. Az óvodai csoportszobák tereinél a közös tevékenységre alkalmas szabad terület megléte és a szegmentálhatóság, zugok, kuckók kialakításának lehetősége egyformán fontos. Az utóbbi igényt belsőépítészeti eszközökkel, térelválasztó elemekkel, „kis házakkal” sikerült megoldani, a bútorozásból „kieső” falért pedig bőségesen kárpótolja a használat a rengeteg tárolóhely, a falméretű beépített szekrények, a folyosóról nyíló kisebb-nagyobb raktárhelyiségek sokasága.

10

— Bármekkora kihívást is jelentenek az üvegfalak a működtető számára, voltaképpen az egyetlen megoldást kínálják arra a helyzetre, hogy a gyerekek mindennapi életének terei gyakorlatilag „a föld alatt”, legalábbis az utcaszint alatt vannak, és az óvodán kívüli világgal nem kommunikálhatnak. A teljes átjárhatóság, átláthatóság, a zárt, a félig nyitott és a szabad ég alatti térrészek egymásba áramlása teremti meg azt a lehetőséget, hogy ez a sajátos téri pozíció ne elszigeteltséget sugalljon, hanem önálló mikrokozmoszt alkosson. Szellemesen játszik rá erre a tartalomra a csoportszobák és a hozzájuk tartozó kiszolgálóegységek belsőépítészeti eszközökkel kibontott szimbolikája, amely a mennyezeti világítás és az álmennyezet adta lehetőségeket kihasználva a Nap-Hold-csillag-felhő egyszerű jelképeit rendeli a négy térrészhez. Ez a „mikrokozmosz” szimbolika a nevelés vallásos-szagrális tartalmához is kapcsolódhat, de a nélkül is értelmezhető, érzelmileg átélhető.

09

12

— A zárt udvar architektúrájának egységét a nyitott tereket az épülettessel összefogó, vörösre színezett – a Bauhauson nevelkedett szemlélőben Molnár Farkas híres vörös kockaházának asszociációját keltő – körítőfalak és áthidalók biztosítják. Az óvoda mindennapi életének legfontosabb helyszíne, a belső udvar a balesetveszélyt minimálisra csökkentő öntött gumiburkolatot kapott. A kinti játékok színesek, esztétikusak, nyilván minden EU-s szabványnak megfelelnek, ám első látásra kicsinek tűnik a homokozó (még akkor is, ha nyilván nem száz gyerek használja egyszerre az udvart), és nagyon kevésnek a zöldfelület. Bármilyen kedvesek is a játékok, az udvar mégis túlságosan steril; a legegyszerűbb falusi óvodakert természetes, kerítés tövében növekvő pityangot, búvóhelyül szolgáló bokoralkjait, madarat, bogarat, földigilisztát rejtő közegéhez képest súlyosan ingerszegénynek tűnik. Az utcaszinten lévő előkert friss telepítésű növényzete és az itt kialakított másik játszótér remélhetőleg pótolja majd valamennyire

08

11

a természetes környezet hiányát, amely elsősorban a tervezési terület adottságaiból adódik, ám egy kicsivel több zölddel, néhány közösen dédelgethető kis fával, kicsit kevesebb műanyaggal, ingergazdagabb textúrákkal (fű, aprókavics, kéregmulcs), esetleg a víz jelzésszerű megjelenítésével talán kezelhető lett volna.

— Koller József, Csatai László és munkatársaik a feladat komplexitásának megfelelő összetettséggel oldották meg a tervezési feladatot az erősen determinált környezetben. A többnyire változatos burkolóanyagokat, gazdag texturális hatásokat alkalmazó Koller-műhely építészeti eszköztárát a pécsi óvoda sima, vakolt-színezett felületei, a külső-belső tér határait feloldó nyitott, átjárható architektúrája új karakterrel gazdagítja, és az igényes, feladatközpontú és összetett építészeti gondolkodás újabb példáját kínálja.

07

IRODALOM / REFERENCES

- [1] Wesselényi-Garay, Andor: „A pécsi Zsolnay Negyed tervezési munkáiról”, *Metszet*, Vol 3, No 2 (2012/2), pp 40–49.
- [2] Wettstein, Domonkos: „Van-e élet a rehab után? Egy kis urbanisztika a Zsolnay negyed átalakulása kapcsán”, *Metszet*, Vol 3, No 2 (2012/2), pp 56–61.
- [3] Baku, Eszter: „A pécsi Szent Mihály-temetőkápolna története és recepciója”, *Építés - Építészettudomány*, Vol 43, pp 95–118, DOI: <10.1556/EpTud.43.2015.1-2.5>, hozzáférhető: <<http://dx.doi.org/10.1556/EpTud.43.2015.1-2.5>> [utolsó belépés: 2020-04-30].

ÉPÍTÉS: Koller József, Csatai László (Koller és Társai) | MEGBÍZÓ: Pécsi Püspökség | BELSŐÉPÍTÉS: Jankó Kata | STATIKA: Maros József, Motyovszki Ágnes | GÉPÉSZET: Eördögh Zsolt | ELEKTROMOS TERV: Beke Béla

ABSTRACTS

KATONA, Vilmos - FUNK, Bogdán: MESSAGE TO THE FUTURE

Citation: Metszet, Vol 11, No 3 (2020), pp 14-23, DOI: 10.33268/Met.2020.3.1

HOLY CHURCH OF POPE JOHN PAUL II, PÁTY, HUNGARY | Architect: **Robert GUTOWSKI**

From the 1980s onwards Páty has steadily grown a satellite town to Budapest, mixed in terms of architectural character and identity. To build a new church is not a question of placing bricks upon brick, somehow held together by a concrete substructure, more

is required to reflect a growing community. Therefore the choice of adopting an elliptical plan form references the strong tradition for geometry in religious architecture to create a communal space that supports not only the Eucharistic rite, also a new congregation.

Finally the use of brickwork combined with smooth rendered interiors defines the balance between public and spiritual spaces, the old village structure and the new inhabitants of a growing town.

DEICHLER, Tímea: COMMUNICATION LEVELS

Citation: Metszet, Vol 11, No 3 (2020), pp 24-29, DOI: 10.33268/Met.2020.3.2

BEERCROFT BUILDING, UNIVERSITY OF OXFORD, UNITED KINGDOM | Architect: **HAWKINS BROWN**

A theoretical and experimental physics research facility require innovative design solutions in terms of a building's functionality and location, especially when set in a world famous historical context. This building functions at many levels, ranging from

the secluded basement labs to the open communal workspaces. These workspaces are located purposely at split floor levels to create a conversational atmosphere. The game of togetherness through separation is played out throughout the building's fabric,

further referenced in the use of materials: bronze, glass and copper applied in a similar rhythm to its neighbouring buildings. The aim being to follow the current tendency in the UK's educational architecture.

CSANÁDY, Pál: FORTY THREADS OF DOUGLAS FIR

Citation: Metszet, Vol 11, No 3 (2020), pp 30-35, DOI: 10.33268/Met.2020.3.3

WOODEN CHAPEL, UNTERLIEZHEIM, GERMANY | Architects: **John PAWSON**

At what first appears to be a pile of fresh cut logs a wayside chapel has been raised at the edge of a forest clearing. A design which raises questions of emotions, transcendentalism, even propaganda or

mysticism this log built chapel could be said to function on a less than sacrilegious level and more as a place to wonder at the beauty of nature, calm and peacefulness. A minimalist use of materials, technical solutions and

spatial experimentation can be, as in this case, employed to create this type contemplative space.

WARE-NAGY, Orsolya: FINE TEXTILED BRICK

Citation: Metszet, Vol 11, No 3 (2020), pp 36-41, DOI: 10.33268/Met.2020.3.4

YVES SAINT LAURENT MUSEUM, MARRAKESH, MOROCCO | Architects: **STUDIO KO**

When designing a museum the main challenge is to create a neutral background upon which artefacts and artworks might be presented which is made easier when the nature of the exhibits is known, items of clothing,

accessories and drawings all created by the same hand: therefore the real challenge lays with how to dress the museums exterior. Rising from stone at pavement level, passing over a concrete belt up towards decorative

brickwork which has been treated more in like a textile than a construction material creating a play on light and form indicative of the works of Yves Saint Laurent.

WESSELÉNYI-GARAY, Andor: GRAPHICS ENGRAVED ON WATER

Citation: Metszet, Vol 11, No 3 (2020), pp 42-49, DOI: 10.33268/Met.2020.3.5

STOPPER - TTS BARGE, BUDAPEST, HUNGARY | Architects: **Marcel FERENCZ and György DÉTÁRI**

The Danube as metaphor for a nations culture, people, language, traditions, possibly political and social systems sets the ideal background for developing a barge as a social events hub. Taking this to the next level, a barge as a

on the river is no longer a building, boat or an urban intervention, it can be regarded as a work of art. Here a barge has been developed in such a fashion as to function on

as an events location, social tool and focal point reflecting not only itself but also its social/economic context.

GETTO, Katalin: COLOUR PATCH ALONG THE KANONOKSOR

Citation: Metszet, Vol 11, No 3 (2020), pp 50-55, DOI: 10.33268/Met.2020.3.6

SAINT MOORS KINDERGARTEN, PÉCS, HUNGARY | Architects: **József KOLLER and László CSATAI**

Moving through the historic centre of Pécs a solid patch of colour appears, a cardinal red rendered assembly of play blocks. Following the initial impact of this bold building, the horizontal, transparent nature

of its form takes precedence creating a safe place for children to learn and play whilst framing unobstructed views of its surroundings. Following examples of kindergartens in both Japan and China the

flat roof serves as a playground maximising the potential for child development in conjunction with the idea of creating a "microcosmic" symbolic environment.

KAPOVITS, Géza - SZILVÁSI, Attila: RED ROCK, REDWOOD, RESTAURANT

Citation: Metszet, Vol 11, No 3 (2020), pp 56-59, DOI: 10.33268/Met.2020.3.7

MARINA, ALSÓÓRS, HUNGARY | Architects: **Attila SZILVÁSI, Attila BENDE and Gábor KISS**

The genius loci of the Lake Balaton inspires an all encompassing architectural response. The development of a marina naturally leads to the need for a complex building that changes function: from leisure during the high season

to a maintenance facility during downtime. Use of local Balaton Redstone combined with larch as a decorative covering combines the local architectural character with a traditional for timber in maritime design. The resulting

building is balanced according to orientation: leisure towards the lake and maintenance towards the land. Rational and aesthetically apt for the location